

การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการ

กองทุนหมู่บ้านต้นแบบของจังหวัดสมุทรสาคร

THE APPLICATION OF SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY CONCEPT ON MANAGEMENT OF VILLAGE AND URBAN COMMUNITY FUND MODEL IN SAMUT SAKHON PROVINCE

รังสรรค์ อินทน์จันทร์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ (2) ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และ (3) การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบของจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงผสม และเก็บรวบรวมข้อมูลจาก (1) ตัวแทนคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ (2) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านโครงสร้าง ด้านวิธีการดำเนินงาน และด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ด้านผลการดำเนินงาน และด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบของจังหวัดสมุทรสาครพบว่าการนำทั้ง 5 หลักการมาประยุกต์ใช้แบบผสมผสาน ใน 2 ประเด็นคือ (1) ความมีเหตุผลผสมผสานกับความมีภูมิคุ้มกันในตัว และความพอประมาณ และ (2) ความมีคุณธรรมผสมผสานกับการประยุกต์ ใช้ความรู้ในการดำเนินงาน โดยเน้นที่ความเหมาะสมกับบริบทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คำสำคัญ : ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง; การบริหารจัดการ

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the factor affecting the successful management of Village and Urban Community Fund (2) the success of Village and Urban Community Fund according to the benchmarks of National Village and Urban Community Fund Office, and (3) the application of Sufficiency Economy Philosophy Concept on management of Village and Urban Community Fund model in Samut Sakhon Province. This study was the mixed methods research, and the data was collected from (1) the representatives of Village and Urban Community Fund Committee and (2) the Community Development District Officers.

The results of this study found that

1. the overall average of the factor affecting the successful management of Village and Urban Community Fund was high; with the issue of Leadership was the highest average of all issue. The other lower average issues can be ordered consecutively as follows: Structure, Procedure, and the lowest average issue was the Staff.

2. the overall average of the success of Village and Urban Community Fund according to the benchmarks of National Village and Urban Community Fund Office was high; with the issue of Management was the highest average of all issue. The other lower average issue was the Operation Result, and the lowest average issue was the Strengthening.

3. the application of Sufficiency Economy Philosophy Concept on management of Village and Urban Community Fund model in Samut Sakhon province, found that the five principals of the Sufficiency Economy Philosophy were applied in the combination of two issues as follows: (1) Reasonableness combined with Self-Immunity and Moderation and (2) Ethic and Virtue combined with Knowledge in action, which focused on context suitability of Village and Urban Community Fund.

Keywords : Sufficiency Economy Philosophy; Village and Urban Community Fund; Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 ได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งหวังให้ประชาชนทุกระดับฐานรากมีฐานคิดสำหรับการปฏิบัติตัวตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต เพื่อส่งเสริมให้เกิดสังคมที่เข้มแข็ง และมีการพัฒนาที่สมดุลทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยสู่ความอยู่ดีมีสุข สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง มีคุณภาพและยั่งยืนนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลที่สร้างเศรษฐกิจระดับรากหญ้า และหลักประกันให้แก่ประชาชนในสังคม โดยมุ่งแก้ปัญหาฐานรากของความยากจนให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ภายใต้แนวคิดลดค่าใช้จ่าย สร้างรายได้ และสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ รัฐบาลมุ่งหวังให้โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมฐานราก รวมถึงเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนอีกด้วย ทั้งนี้ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550) กล่าวได้ว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะช่วยให้ประชาชนในระดับฐานรากใน

ท้องถิ่นชนบทได้ใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเสริมสร้างอาชีพและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งยังเป็นการลดรายจ่าย และภาระหนี้สินจากการเป็นหนี้ในระบบ รวมถึงช่วยบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ดังนั้น โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นการสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนฯ ของประชาชน รวมถึงช่วยเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนในอนาคต

จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดที่มีความแตกต่างและมีความหลากหลายของสภาพสังคม วิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีความซับซ้อนสูงเนื่องจากเป็นทั้งพื้นที่เศรษฐกิจ และเป็นพื้นที่เกษตรผสมผสานกัน ดังเห็นได้จากในพื้นที่ของอำเภอเมืองสมุทรสาคร และอำเภอกระทุ่มแบนบางส่วนจะเป็นพื้นที่ตั้งของโรงงานที่มีมากกว่า 4,000 แห่ง และมีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน และอาศัยอยู่จำนวนมาก (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2557) โดยสภาพสังคม วิถีชีวิต ของประชาชนในพื้นที่อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบนบางส่วนยังมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และมีความเอื้ออาทรกันในระดับสูง ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวได้ส่งผลให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในจังหวัดสมุทรสาคร มีสภาพปัญหาในหลายประการ โดยพบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของทั้ง 3 อำเภอ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

อำเภอ	จำนวนกองทุน	จดทะเบียนนิติบุคคล		เพิ่มทุนระยะที่ 2		เพิ่มทุนระยะที่ 3	
		จดแล้ว	คงเหลือ	เพิ่มทุนแล้ว	คงเหลือ	เพิ่มทุนแล้ว	คงเหลือ
เมืองสมุทรสาคร	147	134	13	118	16	50	84
กระทุ่มแบน	97	97	-	96	1	34	63
บ้านแพ้ว	98	97	1	88	9	58	39
รวม	342	328	14	302	26	142	186

ที่มา. จาก *บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร*, โดย สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2557, สมุทรสาคร: ผู้แต่ง.

จากตาราง 1 ทำให้เห็นได้ว่าอำเภอเมืองสมุทรสาคร มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานจำนวนมาก โดยมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ไม่สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้ มีจำนวนมากถึง 13 แห่ง รวมถึงไม่สามารถเพิ่มทุนในระยะที่ 2 ได้ จำนวน 13 แห่ง และไม่สามารถเพิ่มทุนในระยะที่ 3 ได้ จำนวน 84 แห่ง เนื่องจากไม่สามารถตรวจสอบและหาหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึงกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บางแห่งยังคงมีหนี้สินที่ยังไม่ได้ชำระเงินคืนตามสัญญาจำนวนมาก (หนี้เสีย) ซึ่งลักษณะดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งในการพัฒนาหมู่บ้านทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร, 2557) แต่อย่างไรก็ตามยังคงพบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บางแห่งมีผลการดำเนินงานในระดับดีเยี่ยมโดยไม่มีหนี้เสียค้างชำระ และสามารถต่อยอดจัดตั้งเป็นสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนได้ เช่น สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านกระเช้าขาว สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนตำบลแคราย สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านคลองแค และสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านต้นคลองพาดหมอน เป็นต้น โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บางแห่งยังได้รับการ

สนับสนุนจากสถาบันการเงินอื่นๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน รวมถึงได้รับการสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) ให้เป็นสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดสมุทรสาครอีกด้วย

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ เพื่อส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกแห่งสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของจังหวัดสมุทรสาครอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ

2. ศึกษาผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. ค้นหาการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบของจังหวัดสมุทรสาคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

2.1 พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แม่บ่น และอำเภอบ้านแพ้ว

2.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แม่บ่น และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2.2.2 ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ประธานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2) คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ (2) นักวิชาการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ รวมทั้งสิ้น 15 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 12 เดือน (ตุลาคม 2556 ถึงกันยายน 2557)

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

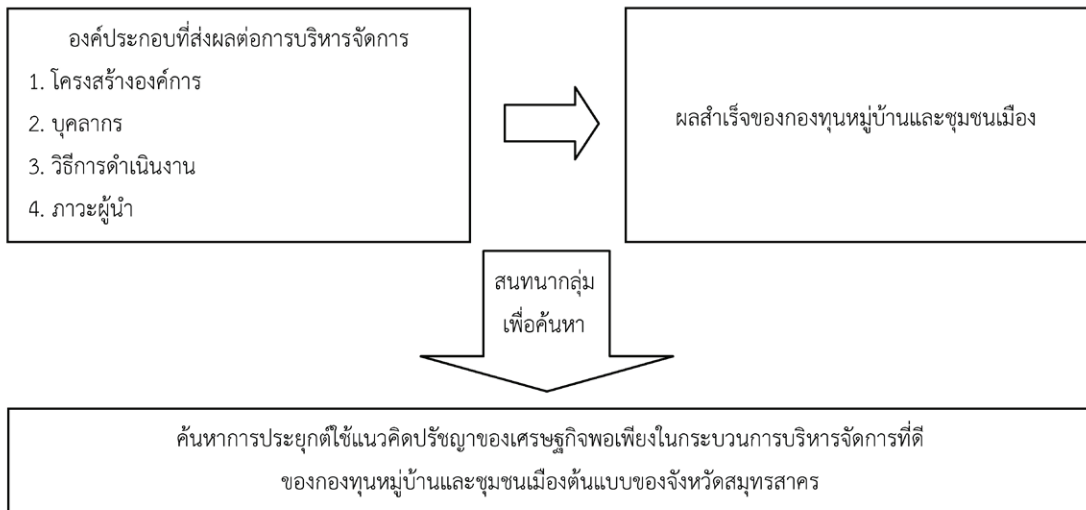
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ได้รับการเชิดชูสูงสุด จากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The Human Development Lifetime Achievement Award แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปราชญ์ถาถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู่หมู่บ้าน และสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ โดยที่องค์การสหประชาชาติได้สนับสนุนให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิก 166 ประเทศยึดเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่รัชกาลที่ 9 นี้ นับว่าเป็นแนวคิดสำคัญที่สุดในการสอนคน ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งคำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน คือ (สิรินภากิจเกื้อกูล, 2552)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เจื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ (1) เจื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน

เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และ (2) เจื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตแนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี



ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 4,104 คน โดยผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Yamane (1973) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364

คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

2. ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย (1) ประธานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2) คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ (2) นักวิชาการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ จำนวนกลุ่มละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้

ข้อมูลสำคัญ (key informant) ด้วยตนเอง สำหรับการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (focus group discussion) หรือการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (in-depth interview) ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1 เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร รายงาน หนังสือสั่งการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพูดคุยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในประเด็นการวิจัย และเมื่อได้รับข้อมูลมากเพียงพอจึงนำมาสร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าวเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ร่างแบบสัมภาษณ์ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งประเด็นหลักของคำถามในการวิจัย จะเป็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ และผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและ

ชุมชนเมืองตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 68.68 มีช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 42.03 สถานภาพสมรส ร้อยละ 73.63 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 75.27 มีความเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในฐานะประธานหรือกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร้อยละ 57.42 และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยเฉลี่ย 8 ปี โดยเป็นผู้ร่วมดำเนินงานมากถึงร้อยละ 54.12

2. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ

ที่	องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	ลำดับที่
1.	ภาวะผู้นำ	4.01	0.67	มาก	1
2.	โครงสร้าง	3.98	0.58	มาก	2
3.	วิธีการดำเนินงาน	3.97	0.84	มาก	3
4.	บุคลากร	3.91	0.71	มาก	4
	รวม	3.97	0.72	มาก	

จากตาราง 2 ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบในการบริหารจัดการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

โดยด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ด้านโครงสร้าง ด้านวิธีการดำเนินงาน และด้าน

บุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) โดยมีเรื่องคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้รับการยอมรับจากสมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (2) องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านโครงสร้างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) โดยมีเรื่องคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการแบ่งหน้าที่แต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (3) องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านวิธีการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) โดยมีเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการจัดทำ

ระเบียบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นลายลักษณ์อักษรโดยความเห็นชอบจากสมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และ (4) องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) โดยมีเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการคัดเลือกคนให้เข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

3. ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ที่	ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	ลำดับที่
1.	ด้านการบริหารจัดการ	4.13	0.58	มาก	1
2.	ด้านผลการดำเนินงาน	3.96	0.84	มาก	2
3.	ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็ง	3.89	0.71	มาก	3
	รวม	3.99	0.72	มาก	

จากตาราง 3 ผลสำรวจของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ด้านผลการดำเนินงาน และด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) โดยมีเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของท่านมีการจัดทำบัญชีและงบการเงินมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (2) ผลสำเร็จ

ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านผลการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยมีเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของท่านมีการจัดสรรกำไรเพื่อจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ให้แก่ชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และ (3) ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) โดยมีเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของท่านมีกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมวันพ่อ วันสงกรานต์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จ

1.1 คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องมีจิตอาสา และมีความเสียสละเวลาส่วนตัวที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม รวมถึงเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยมุ่งถึงสาธารณะประโยชน์เป็นสำคัญ และต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่ว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ไม่เลือกปฏิบัติ หรือเล่นพรรคเล่นพวก และมีความโปร่งใสในการทำงาน รวมถึงต้องมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลให้สมาชิกทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้สมาชิกเข้าใจได้ตรงกัน และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัวตามระเบียบแก่สมาชิก

1.2 วิธีการดำเนินงานที่สำคัญ เริ่มจาก (1) การปรับปรุงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อเอื้อต่อกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (2) การสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่อง และ (3) การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนมีการเก็บข้อมูลการดำเนินงานเพื่อนำมาวิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.3 เครือข่ายในการดำเนินงาน โดยมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และรูปแบบใหม่ๆ ในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษาสำหรับการประยุกต์ใช้ และต้องสนับสนุนให้เครือข่ายในระดับต่างๆ มีหน้าที่ในการช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 ภาวะผู้นำของประธาน และคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านฯรวมถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีบทบาทในการประสานงานเชิงนโยบาย เพื่อให้คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดลงมาช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และจัดทำข้อเสนอถึงสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีบทบาทในการกระตุ้นให้คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความกระตือรือร้นที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2. การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ความมีเหตุผลผสมผสานกับความมีภูมิคุ้มกันในตัว และความพอประมาณ โดยการพิจารณาการอนุมัติให้กู้เงินแก่สมาชิกจะเน้นที่การพิจารณาถึงเหตุผลความจำเป็นของสมาชิกเป็นหลัก รวมถึงความสามารถในการชำระคืนของสมาชิกด้วย รวมถึงการปล่อยเงินกู้ต้องไม่ปล่อยจนหมดบัญชี และไม่ปล่อยเงินในบัญชีเงินสัจจะออมทรัพย์ เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านฯ ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าเงินให้เกิดกำไรสูงสุด แต่เน้นการสร้างวินัยในตนเอง เพื่อให้สมาชิกสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในระยะยาว

2.2 ความมีคุณธรรมผสมผสานกับการประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินงาน โดยจะมีการจัดสรรผลกำไรไปใช้ในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ตามแนวทางที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดรวมถึงมีการหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบในชุมชน โดยปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกที่เป็นหนี้ในระบบนำเงินไปใช้คืน และมาเป็นลูกหนี้ของกองทุนหมู่บ้านฯ แทน เพื่อลดภาระดอกเบี้ยของสมาชิก นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอที่

รับผิดชอบงานกองทุนหมู่บ้านฯ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การติดตามการชำระหนี้ของสมาชิกจะเน้นการใช้ระบบคุณธรรมเป็นหลักมากกว่าการใช้ระเบียบข้อกฎหมาย รวมถึงมีการเจรจา การให้ความช่วยเหลือในการชำระหนี้เงินกู้ เพื่อให้สมาชิกมีกำลังใจ และเกิดความมุ่งมั่นในการชำระเงินคืนโดยไม่หลบหนี และทำให้เกิดหนี้เสีย

การอภิปรายผล

1. องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านภาวะผู้นำ ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับการยอมรับจากสมาชิกซึ่งเป็นผลมาจากการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับการคัดเลือกตามแนวทางของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่อยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ทฤษฎี ชวนไชยสิทธิ์, ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ, ปาสีรัตน์ การดี, สิกา อังกูร และเพ็ญแข ศรีสุทธิกุล (2556, หน้า 78) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการกองทุนชุมชน (กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) ในด้านการพัฒนา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยพบว่า ด้านผู้นำกรรมการมีข้อคำถามเรื่องความไว้วางใจในการนำของกรรมการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความไว้วางใจย่อมทำให้เกิดการยอมรับจากสมาชิก และสอดคล้องกับที่ ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556, หน้า 191-192) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำควรมีพฤติกรรมในการแสดงออกต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม จึงจะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและเกิดความไว้วางใจของสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ ผลวิจัยเชิงคุณภาพ ยังพบว่า ผู้นำซึ่งหมายถึงประธาน และคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีบทบาทในการประสานงานเชิงนโยบาย เพื่อให้คณะกรรมการระดับจังหวัดลงมาช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และจัดทำข้อเสนอถึง สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอีกทางหนึ่งด้วย รวมถึงต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกระตุ้นให้ทั้งคณะกรรมการ และสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความกระตือรือร้นที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมชาย สุเทศ (2554, หน้า 76) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำต้องใช้ศักยภาพของตนที่มีอย่างเต็มที่ เพื่อช่วยสนับสนุนและกระตุ้นจิตใจให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำงานได้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการแบ่งหน้าที่แต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ซึ่งการบริหารงานในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินงานในแต่ละฝ่ายมีความชำนาญเฉพาะทาง และสามารถพัฒนาคณะกรรมการในแต่ละฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ที่กำหนดให้กลไกและโครงสร้างในการบริหารระดับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีการจัดการซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก และมีหน้าที่บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านและสอดคล้องกับแนวคิดของ วิเชียร วิทยาอุดม (2548, หน้า 109-110) ที่ได้กล่าวว่า การจัด

โครงสร้างองค์การได้อย่างเหมาะสมกับภารกิจนั้น ควรต้องมีการแบ่งงานกันตามความถนัดเพื่อให้สมาชิกได้ทำงานอย่างเหมาะสม

3. องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านวิธีการดำเนินงาน ผลการวิจัย พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการจัดทำระเบียบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นลายลักษณ์อักษร โดยความเห็นชอบจากสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ที่กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอำนาจหน้าที่ในการออกประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และสอดคล้องกับผลวิจัยของ สิริพงษ์ ปานจันทร์ (2556, หน้า 58) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารอบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อความผาสุกของชุมชนในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยพบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีประสิทธิภาพควรต้องมีการจัดทำระเบียบในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก รวมถึงต้องมีการดำเนินงานตามระเบียบอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดทำงบการเงินให้ถูกต้องและสอดคล้องกับข้อกำหนดของระเบียบข้อบังคับ มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี เป็นต้น และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Certo (2000, p. 555) ที่เห็นได้ให้ความเห็นว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษา

สภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลวิจัยเชิงคุณภาพยังพบว่า การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ควรมีสาระสำคัญใน 3 ประการคือ (1) มีการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีคุณภาพสูงขึ้น เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการ การรับสมัครสมาชิกเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ที่กำหนดให้มีการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง (2) จะต้องการมีการสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่อง เช่น การจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วน of คณะกรรมการและสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ กิ่งกาญจน์ นาเอี่ยม, วันเพ็ญ อ่าเอี่ยม, สุนีย์ สมานทรัพย์ และพิมพ์นารา พิบูลจิระกานต์ (2551) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยพบว่า การดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการสนับสนุนความช่วยเหลือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการเป็นที่ปรึกษา การเป็นพี่เลี้ยง หรือการเข้าไปช่วยชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจในระเบียบวิธีปฏิบัติ ย่อมจะช่วยให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ที่กำหนดให้มีการดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งผลการประเมินผล

จะช่วยให้หน่วยงานสนับสนุนและภาคีที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการวางแผนโครงการ และกิจกรรมการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาสุทิตยธรรมาภิกขโร (2547, หน้า 55-57) ที่ได้กล่าวถึงเครือข่ายไว้ว่าช่วยให้เกิดพลังในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และนำไปสู่การรวมตัวเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งยังช่วยให้เกิดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อทุกฝ่ายในการดำเนินกิจกรรม และสอดคล้องกับผลวิจัยของ สิริพงษ์ ปานจันทร์ (2556, หน้า 59) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารอบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อความผาสุกของชุมชนในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยพบว่า ศักยภาพของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น ความเข้มแข็งของสมาชิกเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประสานงาน คือ ปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ประสบผลสำเร็จ

4. องค์ประกอบในการบริหารจัดการด้านบุคลากร ผลการวิจัย พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการคัดเลือกคนให้เข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ได้กำหนดไว้ว่า การดำเนินงานของระดับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีคณะกรรมการ ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิกจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นที่ยอมรับของประชาชน ทั้งนี้การคัดเลือกคนให้เข้ามาทำงานในแต่ละตำแหน่งนั้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547, หน้า 17-18) ได้กล่าวว่า การบริหารงานรูปแบบของคณะกรรมการจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ และมีประสิทธิภาพสูงเนื่องจากประกอบไปด้วยหลายฝ่ายที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน และสอดคล้องกับผลวิจัยของ ทรงศิริ เดชะโกศยะ (2548, หน้า 75-90) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีจำนวนที่พอเหมาะ และได้จากการเลือกตั้งของสมาชิกตามแนวทางที่ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติกำหนด จะทำให้ได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่มีคุณภาพ โดยสามารถจัดสรรคนที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลวิจัยเชิงคุณภาพยังพบว่า คณะกรรมการต้องมีจิตอาสา และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม รวมถึงเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการกิจที่ได้รับมอบหมาย และคณะกรรมการยังต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่ว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ไม่เลือกปฏิบัติ และมีความโปร่งใสในการทำงาน เป็นผู้ที่ไม่เผลอ และมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลให้สมาชิกทราบได้อย่างทั่วถึง และเข้าใจได้ตรงกัน นอกจากนี้ คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัวตามระเบียบแก่สมาชิกอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลผลวิจัยของ ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์ และสาคร ศรีสวัสดิ์ (2550, หน้า 2-10) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาคเหนือ โดยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมือง ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ เพราะจะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย

5. ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัย พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของท่านมีการจัดทำบัญชีและงบการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ได้กำหนดไว้ว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องมีการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และสอดคล้องกับผลวิจัยของ ทรงศิริ เดชะโกศยะ (2548, หน้า 75-90) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า การจัดทำบัญชีและการตรวจสอบยอดเงิน คือปัจจัยที่ช่วยให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถดำเนินงานได้ตามนโยบาย ซึ่งคณะกรรมการได้มีการมอบหมายให้เหรียญกษาปณ์เป็นผู้จัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และมีการรายงานงบดุลบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทราบทุกเดือน

6. ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ผลการวิจัย พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของท่านมีกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมวันพ่อ วัน

สงกรานต์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธเนศ ศรีวิชัย ลำพันธ์ (2556, หน้า 136) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารงานในรูปแบบกลุ่มให้มีความต่อเนื่องนั้น จะต้องมีการแสวงหากิจกรรมที่ช่วยให้สมาชิกของกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มเป็นประจำทุกเดือน ตามหน้าที่ของตนเอง เช่น มีการประชุมปรึกษางานเป็นประจำทั้งการประชุมคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการแต่ละคน และสอดคล้องกับ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ได้กำหนดไว้ว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องส่งเสริมเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน สอดคล้องกับ ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์ และสาคร ศรีสวัสดิ์ (2550, หน้า 2-10) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาคเหนือ โดยพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เพราะการที่สมาชิกมีความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของการเป็นเจ้าของและร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ย่อมช่วยให้ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

7. ผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติด้านผลการดำเนินงาน ผลการวิจัย พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของท่านมีการจัดสรรกำไรเพื่อจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ให้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ได้กำหนดไว้ว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องมีการพิจารณา

ดำเนินการใดๆ เพื่อสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมอื่นใดของสมาชิกและหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง และสอดคล้องกับผลวิจัยของ สิริพงษ์ ปานจันทร์ (2556, หน้า 58) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อความผาสุกของชุมชนในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยพบว่า การจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

8. การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านความพอประมาณ ผลวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถเลือกวิธีการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ผลวิจัยเชิงคุณภาพได้ชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการพิจารณาถึงแนวทางการดำเนินงานอย่างรอบคอบเพื่อเลือกแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมบัติ กุสุมาลี (2551, หน้า 88-90) ให้ความเห็นว่าการพอดี พอประมาณ ต้องมีการรู้จักตัวเอง รู้จักบริบท เน้นการสร้างสมดุล มั่นคง และความยั่งยืนระยะยาว ไม่มองเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หรือการเอาตัวรอดในระยะสั้นๆ ซึ่ง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551, หน้า 3) ให้ความเห็นว่าเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นแนวคิดหลักการ และแนวทางปฏิบัติให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพตนเองและสถานะแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น และไม่น้อยเกินไปจนกระทั่งไม่เพียง

พอที่จะดำเนินการได้ ซึ่งการตัดสินใจในระดับพอประมาณนั้นจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบในการวางแผนและตัดสินใจอย่างมีคุณธรรมด้วย

9. การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านความมีเหตุผล ผลวิจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ ผลวิจัยเชิงคุณภาพได้ชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการพิจารณาความมีเหตุผลผสมผสานกับความมีภูมิคุ้มกันในตัว และความพอประมาณ โดยในการพิจารณาการอนุมัติให้กู้เงินแก่สมาชิกจะเน้นถึงเหตุผลความจำเป็นของสมาชิกเป็นหลัก รวมถึงความสามารถในการชำระคืนของสมาชิกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยใช้ความเป็นกลาง เที่ยงตรง โดยปราศจากอคติ ซึ่งจะช่วยให้สามารถพิจารณาเหตุผลได้รอบด้าน และสามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบที่สุด นอกจากนี้ สมบัติ กุสุมาลี (2551, หน้า 88-90) ยังให้ความเห็นว่าจะต้อง “รู้เรา รู้เขา” คือ รู้จักตนเอง รู้ศักยภาพความสามารถ จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และรู้จักวิเคราะห์ถึงบริบท/สภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน รวมทั้งรู้จักทำความเข้าใจในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินตนเองว่า “ความพอดี พอเหมาะ พอสมควร” ของเราควรจะอยู่ ณ จุดใด และสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงคือการทำอะไรบ้าง

10. การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้าน

ความมีภูมิคุ้มกันในตัว ผลวิจัยพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการทบทวนปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับที่ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์, ปรียานุช พิบูลสรารุณ, พุมใจ นาคสกุล, กอบศักดิ์ ภูตระกูล, วิชัย ตรงค์พันธุ์, ทองใหญ่ อัยยะวรารุณ และคนอื่นๆ (2546, หน้า 41-42) ได้ให้ความเห็นว่า การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเพื่อเป็นการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างครอบคลุมในลักษณะของการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นพลวัตรโดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

11. การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านความรู้ ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สิริพงษ์ ปานจันทร์ (2556, หน้า 58) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อความผาสุกของชุมชนในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ควรมีความรู้ความสามารถในการทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ และสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

12. การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้านความมีคุณธรรม ผลวิจัยพบว่าคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นผู้ที่มีความคุณธรรม เป็นที่ยอมรับนับถือจากสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2550, หน้า 20) ได้กำหนดไว้ว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้รับการยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน และสอดคล้องกับที่ เอนก นาคะบุตร (2533, หน้า 42) และธเนศ ศรีวิชัยลัมพันธ์ (2556, หน้า 191-192) ที่ได้ให้ความเห็นไว้คล้ายกันว่า ผู้นำในท้องถิ่นเปรียบเสมือนผู้นำทางปัญญาของชุมชน จึงต้องมีพฤติกรรมในการแสดงออกต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรมีการจัดทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงมีปรับปรุงคำสั่งให้เป็นปัจจุบัน ควรมีการคัดเลือกคนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภารกิจในแต่ละตำแหน่งมีการต้องขอรับความเห็นชอบจากสมาชิกก่อนปรับปรุงระเบียบ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีกิจกรรมที่ช่วยให้คณะกรรมการได้รับการยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่ มีการเข้าร่วมและให้ความร่วมมือกับเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของจังหวัดสมุทรสาครในทุกระดับ และมีการพัฒนาระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรมีการอบรมให้คณะกรรมการมีความรู้ และมีศักยภาพเหมาะสมกับการทำงาน มีการทบทวน และปรับปรุงวิธีการทำงาน และระเบียบปฏิบัติให้เหมาะสมกับ

สถานการณ์ในปัจจุบัน และมีการกำหนดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจุบัน และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีและงบการเงินให้เป็น

เอกสารอ้างอิง

- กิงกาญจน์ นาเอี่ยม, วันเพ็ญ อ่าเอี่ยม, สุนีย์ สมานทรัพย์ และพิมพ์นารา พิบูลจิระกานต์. (2551). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://dept.npru.ac.th/msc/data/files/research5504.pdf>
- ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์, ปรียานุช พิบูลสรารุณ, พุมใจ นาคสกุล, กอบศักดิ์ ภูตระกูล, วิชัย ตรงค์พันธ์, ทองใหญ่ อัยยะวรารุณ และคนอื่นๆ (2546). *กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ทยณัฐ ชวนไชยสิทธิ์, ภัทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ, ปาลิรัตน์ การดี, ลีกา อังกูร และเพ็ญแข ศรีสุทธิกุล. (2556). *การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการกองทุนชุมชน (กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) ในด้านการพัฒนาออมทรัพย์เพื่อการผลิต*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทรงศิริ เดชะโกศยะ. (2548). *ประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านศาลเจ้า ตำบลทรงคนอง จังหวัดนครปฐม*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2556). *การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์.
- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- วิเชียร วิทญูตม. (2548). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: ธีระฟิล์ม.
- ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์ และสาคร ศรีสวัสดิ์. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาคเหนือ*. เชียงใหม่: ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคเหนือ.
- สมชาย สุเทศ. (2554). *การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมบัติ กุสุมาลี. (2551). *หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาองค์การ*. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 48(1), 85-105.
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2552). *หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.mof.or.th/king89/vchk.pdf>
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2550). *ความรู้ทั่วไปกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2557). *บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร*. สมุทรสาคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร. (2557). *สรุปผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรสาคร ประจำปีงบประมาณ 2557*. สมุทรสาคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทและการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในประเทศที่คัดสรร*. กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา (สกศ.).
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). *หนังสือเรียนสาระทักษะการดำเนินชีวิต รายวิชา เศรษฐกิจพอเพียง (ทช 31001) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริพงษ์ ปานจันทร์. (2556). *การพัฒนากรอบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อความผาสุกของชุมชนในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, คณะวิทยาการจัดการ.
- เอนก นาคะบุตร. (2533). *จุดเปลี่ยนในการพัฒนาชนบทและองค์กรพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- Certo, S. C. (2000). *Modern management* (8th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.